

I. P. S. MIRON
Patriarh al României

DATORIA
GENERATIEI DE AZI

CONFERINȚĂ ȚINUTĂ LA
CERCUL ANALELOR ROMÂNE

EDIȚIA I

MCMXXXIII

EDITURA „CULTURA ROMÂNEASCĂ”, S. A. R. — BUCUREȘTI

an

Membrii Analelor Române, având în programul de activitate, răspândirea ideilor creștine, și rugat pe *I. P. S. Dr. Miron Cristea*, primul Patriarh al României, să vină în mijlocul lor, pentru a face în fața Sa, legământ solemn, că vor lucra cu toată convingerea și cu tot zelul lor tineresc pentru promovarea idealului creștin.

Actul a avut loc în ziua de 9 Decembrie, la Fundațiunea *I. I. Dalles*, desfășurându-se într'un cadru de sărbătorire și înălțare sufletească neobișnuită, în prezența *M. S. Regina Maria*, a *I. P. S. Mitropolitului Gurie*, a domnilor *Dim. Gusti*, ministrul Instrucțiunii, *Dr. N. Lupu*, Prof. *Nichifor Cricinic*, Pr. *C. Dron*, etc., și a unui foarte numeros public, care umplea vastă sală a Fundațiunei.

Cuvântarea

I. P. S. Patriarh Dr. Miron Cristea

Poftirea ce mi-ați făcut, de a veni în mijlocul vostru pentru a arăta câteva din gândurile mele cu privire la îndatoririle tuturor în fața grelelor împrejurări, prin care trecem — s'a încrucișat cu o veche dorință a mea, căreia o să-i dăm expresiune nu peste multă vreme, tot în această sală. Cu binevoitorul sprijin al Academiei Române, proprietara acestui locaș de cultură, câțiva dintre cei mai distinși reprezentanți ai Bisericii ortodoxe — clerici și mireni — vor discuta, într'o serie de conferințe, aspectul social al învățăturilor evanghelice și vor arăta rostul lor în legăturile dintre oameni, cât și rolul Bisericii întru afirmarea tot mai temeinică a acestor învățături în mijlocul societății actuale. Această împrejurare mă face să socotesc pășirea mea în această sală și vorbirea mea de azi, drept începutul realizării gândului meu, pe care voi, poftindu-mă azi aici, l-ați anticipat.

Dorința voastră — a unui grup de studenți și de oameni, pe cari îi interesează Biserica și problemele ei — de a lua contact mai de aproape cu Biserica, este, mai ales astăzi, un semn bun. Ea dovedește, că vom putea găsi în voi sprijinul trebuit, întru a lărgi sfera de acțiune a Bisericii, dincolo de hotarele, în care lucrează clerul și slujitorii ei în general. Ca și grăuntele de muștar, acțiunea voastră poate crește și rodi, ajungând un copac mare, sub a cărui umbră să se poată adăposti atâtea suflete ofilite și primejduite de arșița stricăciunilor moderne și a curentelor bolnăvicioase, care bântue societatea actuală.

In scop de a face acțiunea voastră cât mai spornică și intemeindu-mă pe bunele voastre gânduri, cred că nu este fără folos să cunoașteți mai în amănunte, câteva din multiplele îndatoriri ale vremurilor de față, aşa precum le văd eu și a căror realizare este neapărat și urgent trebuitoare.

Ceeace caracterizează în chip deosebit societatea actuală și-i dă o înfățișare nouă, este lipsa aproape totală de avânt și de ideal. Aș putea ilustra această afirmație cu mii de exemple, pe cari le găsim în presa zilnică sau în întâmplările, de care este dominată viața noastră publică.

Mă dispensez însă, fiindcă vă sunt destul de cunoscute tuturor și fiindcă povestirea lor

ar avea tocmai efectul contrar, decât cel pe care îl urmăresc. O singură împrejurare, luată din viața neamului nostru românesc, este însă mai concludentă decât toate, și de aceea țin să o semnalez atenționii voastre și prin aceasta opiniei publice în general.

Se zice în deobște, că *literatura* unui popor este oglinda sufletului său. Aceasta este atât de evident încât nu are nevoie să fie demonstrat. Literatura cuprinde în deobște stări sufletești, exprimate în forme artistice, adică în forme frumoase și capabile de a stârni la rândul lor, pentru cei ce le citesc sau ascultă, emoții și sentimente, cari determină acțiunile noastre. Aceste acțiuni vor fi bune sau rele, cu caracter de zidire sau de destrămare, după cum vor fi și emoțiunile, pe cari formele literare le-au stârnit în noi, când ne-au atins simțurile și ne-au pus sufletul în mișcare.

Ce constatăm la poporul nostru din acest punct de vedere? Un fapt uimitor și plin de îngrijorare.

Gândiți-vă la epoca imediat posterioară războiului dela 1877. Toată literatura, care apare atunci după război, este o literatură entuziaștă. Scriitorii noștri, în frunte cu Alecsandri și chiar pesimistul Eminescu, cântă vitejia soldatului român, laudă virtuțile țăranului simplu și cred cu putere într'un viitor mai bun pentru acest popor. Oricare poet sau prozator din

acea epocă ar fi obiectul lecturilor noastre, după ce am lăsat cartea din mâna, rămânem cu un sentiment puternic de înălțare sufletească, de avânt creator și de îndemnuri, cari sporesc în noi puterile și ne fac să pornim tot mai hotărîți spre realizarea temeinică a scopurilor ideale, pe cari le are viața, potrivit cu rânduelile ei pământești.

Și totuși, noi nu realizasem la 1877 decât numai o foarte mică parte din idealul nostru național.

Citiți însă literatura noastră de după războiul pentru reîntregire. Nici o poezie patriotică și nici o scriere remarcabilă, care să glorifice avântul aproape legendar al soldaților, cari au trecut Carpații. Romanele, și în genere toată proza noastră postbelică este sau plină de peripeții fără culoare și însemnatate, sau deadreptul dizolvantă. Ea lasă cititorului, dacă nu un sentiment de revoltă împotriva stărilor de acum și a organizației noastre sociale și politice, cel puțin o stare de spirit apatică și nelucrătoare. Scriitorii noștri — afară de unele excepții onorabile — par a scrie urmărind mai mult efectul comercial, decât cel al creerii unei stări de spirit noui, mai bune, mai superioare, mai năzuitoare spre cele de sus, adică spre cele spirituale și vecinice.

Literatura noastră actuală, este în genere pesimistă. Cetindu-o, îți lasă în suflet întipăriri,

cari obosesc și descurajează, slăbind avântul și puterile creatoare din noi. Un negativism distructiv cuprinde peste tot această literatură și la tot pasul ne întâmpină, precum am spus, nemulțumirile, desgustul și uneori chiar un fel de revoltă împotriva ordinei actuale. Astfel s'a creeat în spiritul public un curent foarte primejdios. Fiecare este doctor pentru altul, nu pentru sine și cu toții așteptăm un desnodământ fatal împotriva căruia suntem incapabili de a lua vreo măsură.

Această stare de spirit tinde să se generalizeze. Ea s-ar putea constata și în alte domenii, nu numai în cel literar, și în special în ușurința cu care oamenii cu cultură și de cea mai bună condiție socială, înfrâng legile sau nesocotesc îndatoririle contractuale. În orice caz, acest *taedium vitae*, acest desgust pentru acțiunea creatoare, a adus în sânul poporului nostru atâtea stări de contradicție, încât a devenit primejdios pentru însăși consolidarea unității noastre naționale, dacă anumiți factori educativi nu-i vor pune stăvilă și nu vor lua măsuri pentru a tămașui atâtea spărturi, cari se fac în unitatea noastră sufletească.

Este aproape de prisos să arătăm pricinile acestui rău. Ele sunt destul de evidente și în mintea tuturor. Fără îndoială unul din rezultatele greului războiu, prin care am trecut, este o istovire a puterilor noastre fizice, care

se manifestă mai ales prin această ezitare, sau chiar frică de efort. Izvorul faptelor fiind se cătuit, omul de după războiu — asemenea bolnavului ridicat din patul unei lungi și grele istoviri — se mișcă sfios și neîncrezător din pricina puterilor sale fizice, neîndestul de întremate.

Dar cea mai însemnată cauză a acestei stări bolnăvicioase, care neliniștește și îngrijorează pe toți factorii noștri de Stat, și care îngrijește Biserica noastră ortodoxă și pe Noi, slujitorii ei, este lipsa unui ideal, adică lipsa acelei puteri îmbolditoare lăuntrice, care să trezească în noi puteri latente și să ne silească la efort.

Se pare, că — după realizarea unității noastre naționale — noi nu mai avem un țel precis, spre care să tindem și să concentrăm puterile noastre, făcându-le active și roditoare. În haosul economic și finanțier, pe care l-a creat războiul — în acest desechilibru de puteri, care frământă acum întreaga omenire — în fața atâtior drumuri, cari se deschid prea leșne și ne ispitesc, noi stăm nedumeriți și îndoelnici asupra scopului, pe care trebuie să-l urmărim și al punctului cardinal, spre care trebuie să ne orientăm de aci înainte. În acest timp ne copleșesc necazurile, valurile vieții sociale în neconstență prefacere, ne saltă și ne aruncă în spre genunele ce se deschid mereu

la dreapta și la stânga, pe când mânele noastre slăbite — în loc să sporească hărnicia — lasă vâslele și luntrea însăși, în voia apei.

Aceste stări anormale, care bântue toată omenirea, dar mai ales poporul nostru, sunt cunoscute în genere sub numele de: *criză morală*. Ele sunt pricina tuturor nemulțumirilor de azi și a dezordinei, din ce în ce mai accentuate, care domnește în societatea actuală. Ea se manifestă — precum am văzut și în literatură — prin acel negativism exagerat, care a devenit el însuși factor de dizoluție socială.

Atâtea fraude în instituțiile publice, atâtea falimente în cele comerciale, demagogia care se manifestă tot mai desmățat și nimicește viața politică, lipsa de reacțiune înpotriva a tot ce este în mod evident primejdios ordinei și progresului, sunt toate efectele, nu a unei stări economice proaste, ci a unei stări morale bolnăvicioase. Deficitul *material, de care ne vorbesc economiștii, este rezultatul unui deficit moral*. Omul și-a irosit avutul, fiind că n'a găsit în el puterea morală de a se stăpâni și a înfrunta ispитеle rele. În fața dezastrului, în loc să se reculeagă, el ocărăște pe toți. Lipsa unui ideal superior de viață ne-a împotmolit în noroiul trebuințelor vieții fizice. Poruncile morale fiind nesocotite, toate puțurile, cari cârmuesc viața, s'au mistuit și s'au dezechilibrat, astfel încât societatea plutește în neștire, fără țel și fără avânt.

In fața acestei stări de lucruri și a acestei perspective, lumea conștientă trebuie să reacționeze. Biserica se crede îndreptățită cea dințai pentru a ridica steagul. Ea a spus și spune mereu: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui, și toate celelalte se vor adăuga vouă”. (Matei VI, 33). Deci „împărăția lui Dumnezeu”, iată *idealul cel nou*, iată țelul, spre care trebuie să tindă generația de azi. În locul idealului național, acum integral înfăptuit și care a încălzit generația trecută, făcând-o harnică și bogată în fapte mari, trebuie să ne fixăm acum cu hotărîre și preciziune, un *ideal nou*, menit a-l desăvârși pe cel dintâi și a face din neamul nostru românesc, calitativ un popor civilizat, puternic și respectat, adică un factor superior de prospătire între celelalte neamuri.

În ce constă acest ideal sau această împărăție a lui Dumnezeu? E ușor de aflat. Ea însemnează: *Domnia virtuții în toate actele vieții noastre publice și private*; grija de a nu vătăma legile, pe care Dumnezeu le-a pus în noi odată cu zămislirea noastră. În viața publică, cum și în cea privată, — în familie ca și în afară de ea — în școală, în exercitarea meseriei, a comerțului sau a funcțiunii noastre, — fiecare om trebuie să fie mânat de grija fără preget, pentru o viață cinstită, curată și demnă, și de bunele legături cari trebuie să

domnească între el și semenii lui. Cea dințâi realizează pacea cu noi, adică liberarea de ispite și de păcat — cea de a doua realizează pacea socială sau buna învoie între oameni.

Aceste stări trebuie să se întipărească atât de puternic în ființa noastră, încât să formeze în ea o a doua natură. Ele trebuie să condiționeze chipul nostru de a fi și de a ne arăta, izvorând cu necesitate din tot ceeace gândim sau facem. Acesta este idealul, spre care trebuie să tindem; acesta este noul țel pe care trebuie să ni-l fixăm, ca o condiție sine qua non de existență și propășire.

De altfel, acest ideal nu este întru nimic nou. Generația trecută a trăit și ea în frica de Dumnezeu și a râvnit împărăția și dreptatea lui, ostenindu-se pentru a le câștiga. Ba am putea zice, că această frică de Dumnezeu și această grijă pentru dreptatea lui, au fost supremul îndemn, care ne-a întărit și ne-a făcut să luptăm fără șovăire pentru idealul nostru național — care înseamnă înainte de toate dreptatea însăși — până la desăvârșita lui izbândire. Ceea ce se poate numi acum nou în acest ideal de viață, este numai aceea, că spre idealul moral, spre grija pentru virtute și pentru fapta cea bună, trebuie să fie de acum înainte îndreptată toată atenția noastră, ca spre suprema noastră țintă. Trebuie să avem

mereu înainte ca o stea călăuzitoare faptul, că idealul moral este elementul de bază, care dă trăinicie și vitalitate unui organism social, el constituind în acest organism puterea de coeziune, care înceagă și leagă cu statornicie părțile alcătuitoare. Fără această forță, unitatea nu mai este posibilă, corpul este supus dezagregării și se nimicește firimițându-se.

Grijă unui ideal moral și îndatorirea de a-l cultiva și generaliza, incumbă tuturor, și mai ales acum. Zic, mai ales acum, fiindcă de pretutindeni, și mai cu seamă din spre Răsărit, de unde ne-a venit lumina cea adevărată, suflă acum un vânt rău, plin de prevestiri sinistre, care tinde să pestilențieze conștiințele creștine și să pună în primejdie nu numai ordinea publică și ordinea socială actuală, ci însăși putința urcușului nostru către desăvârșire, care este ținta cea din urmă și cea mai supremă a vieții, sau scopul omului pe pământ.

Ca și odinioară locuitorii din ținutul Gadară, cari au rugat pe Iisus, să plece din hotarele lor, tocmai fiindcă le tămaďuise un epileptic furios; tot aşa astăzi sunt curente în sânul popoarelor, cari tind să înlăture din preocupările lor pe Hristos și învățăturile lui.

Este lămurit apoi, că știința tehnică de azi — pe lângă atâtea foloase și înlesniri făcute vieții — a adus și acest rău imens, că —

mecanizând viața—a secătuit-o tocmai de ceea ce are mai nobil și mai superior.

Aceste progrese technique și științifice, au contribuit la știrbirea credinței religioase în fața celor ce privesc la suprafață lucrurile, și cari cred, că a sosit timpul de a scoate din lume orice pioasă tradiție. Un liber cugetător, dezechilibrat de asemenea succese, și-a permis a spune: „Tot mai mult ia omul soarta sa în mâinile sale, grație puternicilor progrese în știință și tehnică; și — dacă odată va deveni „maistru” deplin, — atunci dela sine se va stinge credința în Dumnezeu, căci atunci nu vom mai avea lipsă de o ființă superioară”.

E semnificativă această umflată mândrie. Cum? Omul care nu poate ști acum, ce va fi de el peste o clipă, — omul acesta vrea să-și iee în mâna soarta sa? Rătăcire deșartă! Din contră omul atunci, când va ști de o sută de ori mai multe, decât știe azi, va trebui să exclaime ca și înțeleptul Socrate *οὐδέν* adică în fața grandioaselor puteri ale lui Dumnezeu, ceeace știe, este o nimica.

Chiar însiși exponentii cu rezon ai acestor progrese technique, sunt îngrijorați de rezultatele tehnicei moderne, și de aceea chiar unul dintrînșii spune cu drept cuvânt următoarele: „Entuziasmul științific s'a schimbat în descurajare. Astăzi știința, îndreptată spre partea ei practică, nu poate satisface trebuie-

țele noastre sufletești și nici măcar trebuințele superioare ale inteligenței. Ea lasă fără deslegare problema originei și a destinului nostru și a mărit descurajarea, arătând de exemplu cât e de neînsemnat globul nostru — pământul — în Univers. În sfârșit, ea nu a îndulcit cu nimic situația socială. Mizeria e mai teribilă, mai sfâșietoare ca niciodată... „Nu este dovedit — zice acelaș învățat — că progresul industriei să fi usurat munca măcar a unuia dintre noi, și de aceea se pare, că un desgust profund a urmat după primele clipe de entuziasm”.

De bună seamă — adăugăm noi — că sunt imens de mari și de ingenioase cuceririle științei. Ceeace s'a realizat în domeniul tehnic în vremea din urmă, este într'adevăr uimitor. Descoperirile de tot felul și inventiunile inginoase, cari au usurat atât de mult traiul omului, par a fi produsul unei minți minunate. Omul a ajuns să stăpânească rând pe rând elementele naturii și să pună în serviciul său, sub nenumărate forme, forțele ei. Atâtea din tainele firii au fost deslegate și încă altele vor fi mâine pătrunse.

Nici odată mintea omului n'a născocit atâtea invenții. Si cu toate aceste progrese exterioare, i s'au sporit pe cap cele mai grozave mizerii și greutăți. Deci — nu să ne luăm înșine soarta în mâna și s'o primejduim, ci cu

smerenie și în deplină cunoștință a nimicniciei noastre să ne întoarcem la Dumnezeu și să nu mai desconsiderăm orânduelile dumnezeești în desvoltarea vieții noastre.

Pentru ca aceste progrese tehnice să fie cu adevărat folositoare omului, trebuie adequate setei noastre de spiritualitate. În acest scop, omul trebuie pregătit și adus să înțeleagă adevărul, că în aceste cuceriri tehnice este însăși mâna lui Dumnezeu, care îndeamnă și ajută pe om, să pătrundă tot mai temeinic tainele firii și să se urce tot mai sus pe scara desăvârșirii, de unde mai întărit în convinsere ca oricând, să exclame: „*Mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile măinilor Tale și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale*”. Ne-am tămadui astfel de orgoliul care îňăsprește legăturile dintre oameni; am privi smeriți spre bolta cerului înstelat și am căuta cu atât mai mult să năzuim dincolo de marginile lumii văzute și să ajungem cu bine dincolo; dar mai ales ne-am feri ca de foc, să facem din aceste cuceriri tehnice mijloace de oprimare sau de distrugere a semenilor noștri.

Nimic nu poate împiedica urmările acestui vânt rău, care suflă din spate Răsărit, uscând pământul năzuințelor noastre, decât această smerenie pe care trebuie să o aibe omul de știință în fața Universului și a Ziditorului său bun,

drept, veșnic și neclintit în legile sale. Tehnica modernă trebuie înfrânată și pusă numai în slujba cauzelor bune. În acest scop este nevoie să se accentueze mai ales acum, necesitatea idealurilor morale, singurele suporturi, cari pot ținea omenirea trează, vie și harnică, și singurul îndemn care o poate îndruma sigur pe căile cele bune și mântuitoare.

Astăzi mai mult ca oricând, lumea are nevoie pentru confortarea ei de un alt spirit, decât cel care a condus-o până acum, și care i-a dat o viață intensă numai în domeniul material. Ceiace îi trebuie astăzi, este *un duh nou de viață*, care să-i deschidă orizonturile spre cele spirituale, să-i amplifice viața sufletească și să-i procure satisfacții spirituale înalte, dând vieții un alt sens decât cel care rezultă din concepția mecanică de până acum. În acest scop, lumea vrea să se smulgă din legăturile civilizației tehnice de acum, care o mărginește la trebuințele ei materiale, anihilându-i orice avânt superior. Ea vrea să meargă cu forțe reînoite către idealul moral, pentru care Mântuitorul s'a jertfit pe cruce, așteptând doar imboldul care s'o mâne, cu puterea cuvintelor de odinioară: „Scoală-te! Ia-ți patul tău și umblă!”

* * *

Dar am zis, că această grijă pentru virtute

și pentru fapta cea bună, sau grija idealului moral, incumbă tuturor.

O societate prețuește atâta, câtă conștiință de sine se cuprinde în ființa ei. Cine vrea să trăiască și să birue obstacolele, pe care duhul cel rău î le pune mereu în cale, trebuie să fie totdeauna treaz și gata de luptă; iar societatea, care vrea să fie factor de progres, trebuie să aibă mereu mobilizată floarea elementelor, care o alcătuiesc. Realizarea acestui ideal moral în inimi, trăirea lui pe pământul unde ne pregătim pentru viața veșnică, cârmuirea faptelor noastre după cerințele acestui ideal și în vedere infăptuirii lui integrale, este datoria tuturor, dar mai ales a celor ce prin cultura și misiunea lor, ocupă roluri de îndrumători în viața noastră publică.

Opera aceasta, și-au luat-o asupra lor, acum 2000 de ani, niște smeriți pescari din Galileea. În fața lor sta o societate ajunsă la o stare de civilizație materială, care o făcea mândră și trufașă. Marele imperiu roman concentrase în el, prin forța armelor sale, aproape toată lumea cunoscută în vremea aceea, iar civilizația Romei făcuse să graviteze în jurul ei, tot ceea ce era energie creatoare în acea vreme. Un sistem perfect de justiție formală asigura o cârmuire sprijinită pe un foarte ingenios aparat administrativ. Era aci tot ce putuse da mai desăvârșit spiritul lumii pagâne. Și totuși,

această civilizație a trebuit să se plece smerită în fața Evangheliei, în fața muncii stăruitoare și neînfricată a pescarilor din Galileea și a urmașilor lor — martiri și sfinți — cari prin jertfa vieții lor au purtat în lume cuvântul lui Hristos și idealul moral, preconizat de el.

Cum s'a putut realiza această completă schimbare în fața lumii? Cum a fost posibilă această prefacere completă în sufletul vechei societăți pagâne, încât aceasta să-și pună o nouă temelie vieții? Si cum a putut ea fi smulsă din întinarea în care se afla și regenerată prin moravuri noi? Desigur că numai prin munca și jertfa celor în sufletul cărora se aprinsese lumina idealului moral, pentru care Mântuitorul își vărsase sângele pe crucea Golgotei.

Și astăzi, ca și atunci, biruința împotriva greutăților de tot felul ce stau în calea desăvârșirii spiritului, și izbânda împotriva moravurilor rele cari atrag lumea tot către plăcerile materiale, legate de tină, și împotriva falsei concepții despre viață rezultată din civilizația tehnică a vremurilor moderne, *stă în puterea noastră a tuturor de muncă și de jertfă, și în mulțimea celor ce cu stăruință se vor însira la această creștinească acțiune.*

Un exemplu vorbitor în această privință îl avem din însăși viața plină de frământări a țării noastre. Când în 1917 se pusese problema de viață și de moarte pentru neamul

nostru, cu ocazia faimosului triunghiu al morții, și descurajarea pătrunsese în sufletele tuturor, Dumnezeu ne-a învrednicit de un înger păzitor — *Regina Maria*, — care a reîntărit curajul conducătorilor, spunându-le cu fermitate: „*Nu disperați, aveți curaj; dreptatea e cu noi și vom învinge*”. Și într'adevăr, am învins.

Evident, răul la noi nu este aşa de cumplit ca atunci, dar sunt semne vădite că el e aproape, și încearcă să ne copleșească.

„Hanibal ante portas” de altă dată, se poate traduce acum cu: „duhul cel rău la ușă”. Mai mult ca altădată, astăzi trebuie să procedăm la o mobilizare a tuturor, în vederea apărării de invazia materialismului economic, care a ridicat necredința la rangul de principiu și vrea să scoată pe Iisus nu numai din biserici, ci din însăși inimile noastre, lăsându-le goale și fără un ideal superior, care să dea sens vieții, fără rândueli menite a ne călăuzi numai către acest ideal, și fără sentimentul, care mângâie și înlesnește iubirea de aproapele, prin care se face posibilă conviețuirea socială. În această privință, toate categoriile sociale, care înțeleg primejdia, trebuie să colaboreze la opera bisericii.

Tinerimea universitară, educatoarea de mâini a neamului, apostolii idealurilor pe cari trebuie să le îmbrățișeze acest neam, ne poate

fi în această împrejurare de un îndoit folos. Ea sporește numărul acelora, de care Biserica are nevoie, în lupta ei cu puterile întunericului și-i dă prilej să se deprindă ea însăși și să se fortifice în practica virtuții. Vom avea astfel mâine — dacă ne veți asculta și ne veți urma — o pleiadă de creștini buni și de luptători vrednici, cu cari să putem pune stăvilă tuturor încercărilor rele.

Această pleiadă de tineri se va resfira mâine în toate unghurile țării și asemenea „aluatului care dospește multă frământătură” ea va duce cu sine, pretutindeni, învățături folositoare, deprinderi sănătoase, care vor întări sufletele și vor face zid primejdiei. Astăzi simpli ucenici, mâine avocați, medici, profesori, ofițeri și tot felul de fruntași intelectuali, etc., voi putea fi elementul de transmisiune și infuzie în conștiința poporului a idealurilor morale, pe care le propovăduiește Biserica și care singure pot ceea în suflete țeluri superioare și a da neamului nostru românesc avânt și puteri de biruință în lupta cu împrejurările și cu protivnicile, cari i se pun în cale.

Pildă vrednică de imitat, icoană care să ne stea pururi în față, trebuie să fie pentru toți și pentru totdeauna Blândul Iisus, care a învățat, a tămaduit și s'a jertfit pentru a noastră mântuire. La fel, voi trebue să duceți cât mai departe învățăturile evanghelice, să le să-

diți cât mai adânc, și cât mai temeinic în sufletul poporului, ori cât de grele ar fi jertfele ce vi s-ar cere, pentru măntuirea acestui popor și înfăptuirea idealului creștin.

Sprijinul vostru, dat Bisericii și slujitorilor ei profesionali, va fi neprețuit.

Din partea mea, binecuvîntez acest început de prețioasă colaborare și vă doresc, să fiți prin vorbe și prin fapte, deschizători de drumuri noi — drumuri creștine și românești — cari să facă din poporul nostru un factor de progres prin virtuțile sale și prin statornicia sa în legea strămoșească, și care să domine aceste părți ale Orientului european, prin superioritatea sa de cultură și civilizație creștină și latină.

